



Nauja, dėmesio verta knyga

**Geology and Ecosystems / edited by
Igor S. Zektser. Printed in the USA,
Springer Science + Business Media, Inc.,
2006, 392 P.**

Knygą „Geologija ir ekosistemos“ („Geology and Ecosystems“) išleido Tarptautinės geologijos mokslų sąjungos (IUGS – *International Union of Geological Sciences*) komisijos Geomokslai aplinkos valdymui (GEM – *Geosciences for Environmental Management*) globojama tarptautinė ekspertų grupė, siekusi išplėtoti įvairiapusį požiūrį ir tyrimus sistemos „gyvas audinys ir inertiškoji gamta“ („living tissue – inert nature“) viduje, atsizvelgiant į skir-

tingas geologines, regionines bei antropogenines sąlygas.

Toks darbas pareikalavo glaudaus įvairių mokslo sričių specialistų bendradarbiavimo bandant susieti aplinkos poveikio, industrijos plėtros, antropogeninio veiksnio, su geologija bei aplinka susijusios medicinos ir kitas problemas. 2002 m. Vilniuje ir 2003 m. Varšuvoje (Kielnikuose) vykusių darbo grupės susitikimų metu buvo suformuota autorių komanda, aptartos ir numatytos svarbiausios temos bei leidinio struktūra. Viena pagrindinių temų – vis didėjantys gamtos išteklių poreikiai. Deja, antropogeniniai „smūgiai“ geologinei aplinkai tampa vis skaudesni, sparčiai griaunami trapios pusiausvyros tarp biosferos ir geosferos likučiai, o mūsų žinios apie šių sferų natūralias sąveikas dažnai yra gana schematiškos ir akivaizdžiai nepakankamos. Šios knygos praktinė reikšmė – joje išsakytas modernus inžinerinis požiūris apie mineralų kasybą, požeminio vandens naudojimą, visų rūšių atliekų utilizavimą, neigiamas žmogaus veiklos pasekmes aplinkai ir kt.

Iš viso knygą rašė 34 autoriai iš 11 pasaulio šalių. Leidinio atsakingasis redaktorius – Igoris S.Zeksteris, Rusijos MA Vandens problemų instituto Hidrogeologijos laboratorijos vadovas. Mokslinius straipsnius „Klimato pokyčių poveikis geologinės ir ekosistemos sąveikai“, „Geologinių procesų monitoringas kaip visuotinio aplinkos monitoringo dalis“, „Karstiniai procesai ir ekosistemos“ bei „Išoriniai geologiniai procesai kaip kraštovaizdžio formavimo faktorius“ kartu su bendraautoriais A.Žviku ir R.Paškausku (Botanikos institutas), J.Taminsku (Geologijos ir geografijos institutas), M.Graniczny (Lenkijos geologijos institutas), N.G. Oberman (Kasybos ir geologijos kompanija „Mireko“) parašė Lietuvos geologijos tarnybos direktoriaus pavaduotojas J.Satkūnas.*

Leidinyi skirtas plačiai skaitytojų auditorijai. Knygoje sukaupta informacija bus naudinga įvairių aplinkosaugos, geologijos ar kitų sričių mokslininkams, specialistams bei analitikams.

Knygą išleido SPRINGER, ISBN 0-387-29292-6, 2006 – www.springeronline.com.

* – parengta pagal knygos „Geologija ir ekosistemos“ išanginį žodį.

Knygos turinys (dalys)

- | | |
|---|--|
| I. Geological Environment as a Basement for Formation of Ecosystems | I. Geologinė aplinka – pagrindas ekosistemų formavimuisi |
| II. Environment Impacts of the Extractive Industries | II. Išgaunamosios pramonės poveikis aplinkai |
| III. Anthropogenic Development, Geology and Ecosystems | III. Antropogeninė plėtra, geologija ir ekosistemos |
| IV. Medical Problems Related to Geology and Ecosystems Interaction | IV. Geologijos ir ekosistemų sąveikos keliamos medicininės problemos |
| V. Prediction of Geoenvironmental Evolution of Ecosystems | V. Ekosistemų raidos kintant geologinei aplinkai prognozė |
| VI. Newest Ecogeological Processes within River Basins | VI. Naujaisi ekogeologiniai procesai upių baseinuose |
| VII. Main Directions for Ecogeological Studies | VII. Pagrindinės ekogeologinių tyrimų kryptys |



Ignalinos AE regionas: permainų erdvė / Teminis regioninės geografijos mokslo darbų rinkinys. Ats. redaktorius R.Baubinas. Geologijos ir geografijos institutas, Vilnius. – 2005, 269 p.*

Įspūdingo technikos objekto – Ignalinos atominės elektrinės (IAE) – istorija prasidėjo XX a. 7-ojo dešimtmecio pradžioje. 1984 metais ji pradėjo veikti ant Drūkšių ežero kranto. Netoliese, išlankių miškų apsuptyje, išaugo ir Visagino miestas, kurio gyventojai ir dirbo atominėje jėgainėje. Tik technogeninių katastrofų grėsmė (Černobylio avarija) sustabdė Ignalinos AE plėtrą iki didžiausios atominės elektrinės pasaulyje.

Ignalinos AE statyba ir eksploatacija buvo milžiniškas impulsas krašto kaitai, visos Lietuvos ekonominei raidai, tačiau kilusios ekologinės problemos sudrumstė įprastą krašto ramybę. Be to, IAE bei Visagino miestas yra ir didelio masto socialinis reiškinys, turėjęs įtakos visos šalies, ypač jos šiaurrietinio pakraščio demografinėi būklei, kultūros raidai, ekonominėms aplinkybėms, visai socialinei aplinkai. Negana to, Ignalinos AE buvo ir yra reikšmingas tarptautinių santykių objektas. Dėl to Ignalinos AE aplinkos kaita nuolat domėjosi mokslininkai, tyrę prielaidas sudėtingai krašto raidai reguliuoti. IAE ir Visagino sąveiką su aplinkiniu kraštu, be gamtininkų, išsamiai tyrė ir regioninės geografijos specialistai. Nuo 1995 m. tuometinio Geografijos (vėliau – Geologijos ir geografijos) instituto mokslininkai dalyvavo valstybinėje mokslo programoje „Atominė energetika ir aplinka“, tyrė galimus socialinius pokyčius krašte priklausomai nuo IAE veiklos.

Šiame regiono mokslinių tyrimų rezultatus atspindinčiame rinkinyje aptariami Ignalinos AE – šio išskirtinio technogeninio ir socialinio reiškinio – sukelti pokyčiai regione, išryškintamas vieno paskutiniųjų IAE veiklos etapų poveikis krašto socialinei aplinkai.

* – leidinio pristatymui pateikta jo pratarinė.



Evolution of Geological Environment in Lithuania. Edited by A. Zuzevičius. Vilnius. 2005. 308 pages, 153 figs, 66 tables. In CD.

Geologinės aplinkos raida Lietuvoje. Red. A.Zuzevičius. Vilnius. 2005. 308 puslapių, 153 pav., 66 lent. Anglų kalba. CD diske.

The present book is a summation of results of scientific geological investigations of Lithuanian territory in 1996–2004. The Part I is devoted to the evolution of the Earth crust, composition and structure of the crystalline basement and sedimentary cover (from Mesoproterozoic through to Quaternary), palaeogeographical conditions, underground hydrosphere, oil

bearing complexes and mineral resources. The Part II deals with the geological environment and changes of its resources under the impacts of technogenic load. It embraces the following issues: dependence of landscape on geological substratum, formation of hydrogeological technogenic processes, trends and forecast of the use of oil, gas, groundwater and geothermal water as well as building material resources, natural geochemical field of the living environment and its technogenic changes, evaluation of the technogenic impact on the engineering properties of soils, principles of sustainable development as applied to geological environment and the use of its resources.

The material is illustrated by numerous tables, diagrams, schemes and new palaeogeographical, palaeobiota distribution and other digital maps. The information contained in the book may be useful to geologists, environmentalists, specialists of territorial planning and students of different specialisations.